

Bálványfa - egy sikeres kezelési tevékenység rövid története, konklúziók

**Bálványfairtás a Fóti Somlyó Természetvédelmi Területen
(1996-2006)**

**Ronkayné Tóth Mária
Biológus
toth.maria@gmail.com**

Agresszív özönnövény fajok
természetvédelmi kezelése a gyakorlatban
Szakmai szeminárium
2013. október 14-15.

Térké

Fotók

Image © 2013 DigitalGlobe

Google ea
Általános Szerződési Feltét

HU

20:37
2013.10.

A fóti Somlyó-hegy biogeográfiai és természetvédelmi értékei

- Peremhegy-jellegű élőhely: hegyvidéki és alföldi fajok keveredése-vándorlása jellemző. A terület geológiai, domborzati, klimatikus adottságait tekintve is mozaikos.
- Védettség: 1953-ban Zólyomi Bálint, Fekete Gábor, Jakucs Pál és Papp József ajánlása alapján történt meg. 1971-ben a védelmet kiterjesztették az összes erdőrészt, majd 1989-ben a heglábi részeket is hozzácsatolták
- jelenlegi területe 282 ha, melyből 105 ha fokozottan védett.

- ***Astragalus exscapus* - *Plebejus sephirus***

- Geológiai feltárás: védett földtani szelvény

- **Növényföldrajzi jellemzés:**

Pannóniai flóratartomány (Pannonicum), Északi-középhegységi flórajárása (Matricum), Nógrádi flóraidéke (Neogradense).

Meghatározó flóraelemek: kontinentális erdőssztyep elemek, pannon, pontusi, szubmediterrán elemek.

Társulások: **Corno-Quercetum (melegkedvelő tölgyes)**, *Aceri tatarico-Quercetum* (tatárjuharos lösztölgyes), *Ceraso-Quercetum pubescentis* (karsztbokor erdő), *Quercetum petraeae-cerris* (cseres-tölgyes), **Chrysopogono-Caricetum humilis (sziklafüves lejtőssztyep)**, *Cleistogeni-Festucetum sulcatae* (pusztafüves lejtőssztyep), *Festucetum vaginatae danubiale* (évelő homokpuszta gyepe), **Astragalo-Festucetum sulcatae (homokpuszta rét)**

- **Állatföldrajzi jellemzés:**

Közép-Dunai faunakerület, Matricum faunakörzet, Eumatricum faunajárás

A meghatározó fajok a zonális sztyep, erdőssztyep és a melegkedvelő tölgyes faunaelemei: (mediterrán, ponto-kaszpi, pontomediterrán, eurosibériai elemek)

Agresszív özönnövény fajok
természetvédelmi kezelése a gyakorlatban
Szakmai szeminárium
2013. október 14-15.

Célkitűzés

Faunisztikai, ill. zoocönológiai adatok gyűjtése

1. Gerinctelen fauna
2. Gerinces fauna

Kezelési terv : a legértékesebb élőhely-típusok kijelölése

+

A zavaró tényezők hatásainak vizsgálata

1. Bálványfa és egyéb invazív növények (-)
 2. Motocross (-)
 3. Legeltetés (+)
- + galagonya

*Agresszív özönnövény fajok
természetvédelmi kezelése a gyakorlatban
Szakmai szeminárium
2013. október 14-15.*

kod	köznev	előhely-társulas tipusa	társulasok (Seregelyes, 1991. alapján)
I.	Szurdok	melegkedvelő tölgyes(részben telepített)	Corno-Quercetum
II.	Galagonyás	záródó homokpusztaré	<u>Astragalo Festucetum sulcatae</u>
III.	Szikla	melegkedvelő tölgyes	<u>Corno-Quercetum</u>
IV.	Padka	sziklafüves lejtősztyep	<u>Cleistogeni- Festucetum sulcatae</u>
V.	Kereszt	sajmeggyes karsztbokorerdő	Ceraso- Quercetum
VI.	Öreghegy	sziklagyep-átmeneti nyíladék	Chrysopogono-Caricetum humilis
VII.	Fenyves	telepített fekete fenyves erdőfolt	telepített feketefenyves
VIII.	Déli plató	évelő homokpusztagyep és homokpusztaré	<u>Astragalo-Festucetum sulcatae, F.vaginatae danubiale</u>
XII.(A)		A bálványos állomány (vegyszerrel is kezelt)	Bálványfás – Astragalo Festucetum sulcatae
XIII. (B)		B bálványos állomány (vegyszerrel is kezelt)	Bálványfás – Astragalo Festucetum vulgare
III. (C)		C bálványos (kontroll-egyszer, mechanikusan kezelt)	Szórvány bálványfás - Cleistogeni- Festucetum sulcatae
XIV.		akácós (öreg, telepített akácós)	Telepített akácós- Corno quercetum
XV.		ostorfás állomány, (öreg, telepített, akáccal elegyes)	Telepített ostorfás-akácós állomány

Gerinctelen fauna (1996-2009):

Coleoptera: 90 faj

Ensifera, Caelifera, Mantoptera: 17 faj

Aranea : 84 faj

Formicidae: 37 faj

Lepidoptera: 376 faj

Gerinces fauna (1996-2009)

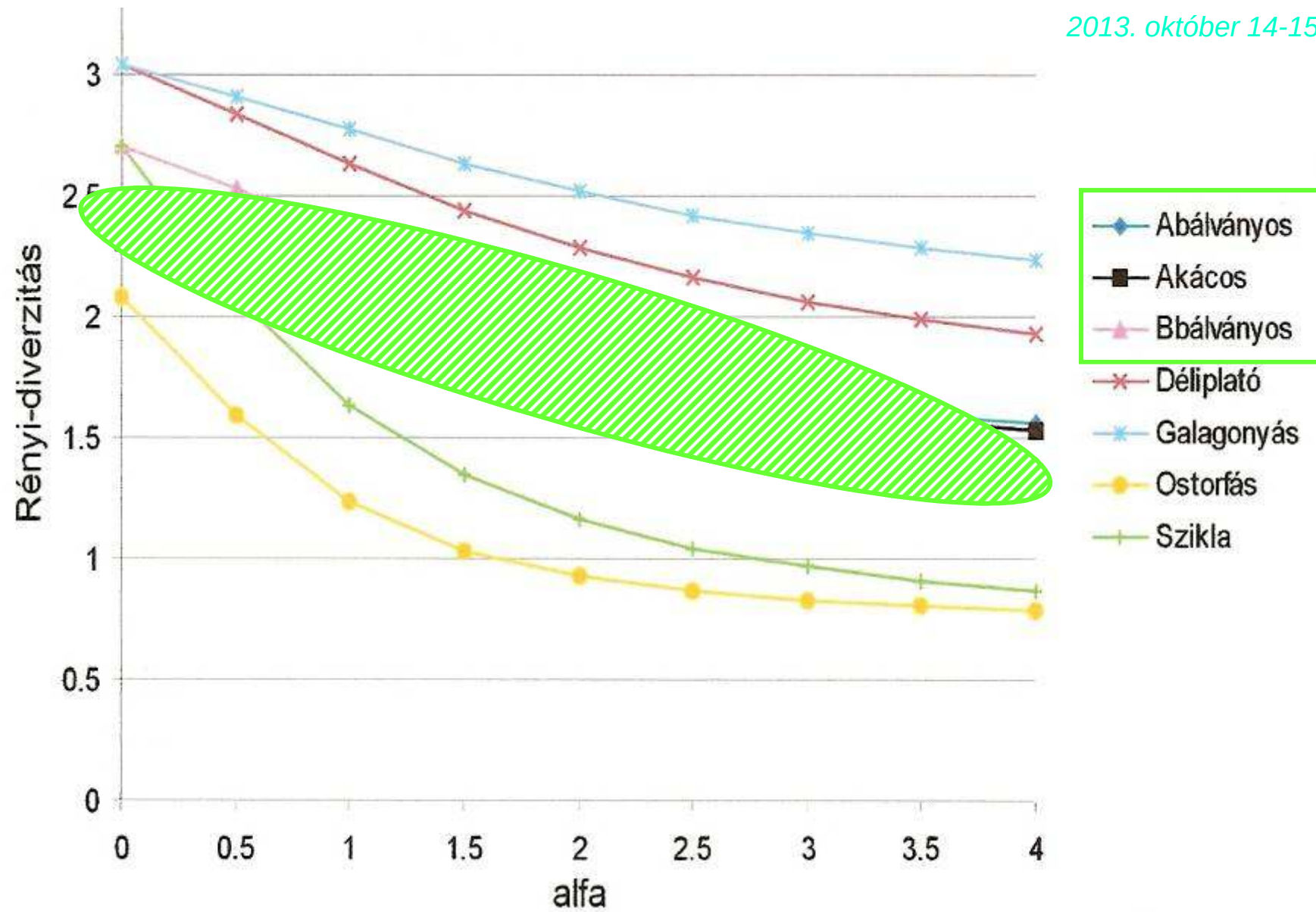
Emlősök: 23 faj

Madarak: 54 faj

Kétéltűek, hüllők: 5 kétéltű és 6 hüllő faj

Agresszív özönnövény fajok
természetvédelmi kezelése a gyakorlatban
Szakmai szeminárium
2013. október 14-15.

A zavaró özönlő

***Ailanthus altissima* - és az „intelligens gyökerek”**

- sarjadzó-képesség,
- klonális növekedés,
- allelokemikália,
- bőséges maghozam,
-

Bálványfa a fóti Somlyón:

- 1982 (Fekete G. és Kovács M.)
- 1990 pontszerű előfordulás (Seregélyes T.)
- 1997 nagyobb állományok (Udvardy L.)

Két bálványfaállomány a homoki sztyepréten
(Astragalo austriaceae-Festucetum sulcatae)
(Seregélyes 1990):

„A”-val jelzett állomány a Fót és Csomád közötti főút, vasútvonal valamint a Somlyó hegy felé vezető földút kereszteződésének csomópontja mellett alakult ki, közvetlenül a védett terület jelző tábla mögött, az onnan észak felé nyúló homoki sztyeprét társulás peremi részén.

-hímivarú állomány

1200 m², 659 egyedszám; 35-40 egyed/m²

„B”: a melegkedvelő tölgyes (Corno-Quercetum pubescentis) és az előbb említett homoki sztyeprét találkozásában

- elegyes állomány

-800 m², 220 egyedszám; 25–30 egyed/m²

*Agresszív özönnövény fajok
természetvédelmi kezelése a gyakorlatban
Szakmai szeminárium
2013. október 14-15.*

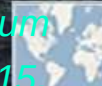

Google

Bejelentkezés

Agresszív özönművény fajok
természetvédelmi kezelése a gyakorlatban
Szakmai szeminárium
2013. október 14-15.

Térké

Fotók

Image © 2013 DigitalGlobe

Google
Általános Szerződési Feltételek

Módszer

2003. 03. alapállapot-felmérés

2003. 04. A és B: Ritkítás (10%) vágással, medallonos kezelés.

2003. 12. A és B: garlonos kezelés és gépi fűrészszel további ritkítás.

2004-től botanikai felmérések és sarjirtás kizárólag mechanikus módszerrel.

2004. 12. Tarvágás A-ban és háncsolás.

2005. Cönológiai felvételezések. 8 db 2x2 m-es kvadrátban.

2005. 10. Tarvágás B-ben és háncsolás.

„A”

Agresszív özönfővény fajok
természetvédelmi kezelése a gyakorlatban
Szakmai szeminárium
2013. október 14-15.

„A”

Agresszív özönnövény fajok
természetvédelmi kezelése a gyakorlatban
Szakmai szeminárium
2013. október 14-15.

„A”

Agresszív özönnövény fajok
természetvédelmi kezelése a gyakorlatban
Szakmai szeminárium
2013. október 14-15.

„A”

Agresszív özönnövény fajok
természetvédelmi kezelése a gyakorlatban
Szakmai szeminárium
2013. október 14-15.

„A”

*Agresszív özönnövény fajok
természetvédelmi kezelése a gyakorlatban
Szakmai szeminárium
2013. október 14-15.*

„B”

Agresszív őzönvény fajok
természetvédelmi kezelése a gyakorlatban
Szakmai szeminárium
2013. október 14-15.

„B”

*Agresszív özönnövény fajok
természetvédelmi kezelése a gyakorlatban
Szakmai szeminárium
2013. október 14-15.*

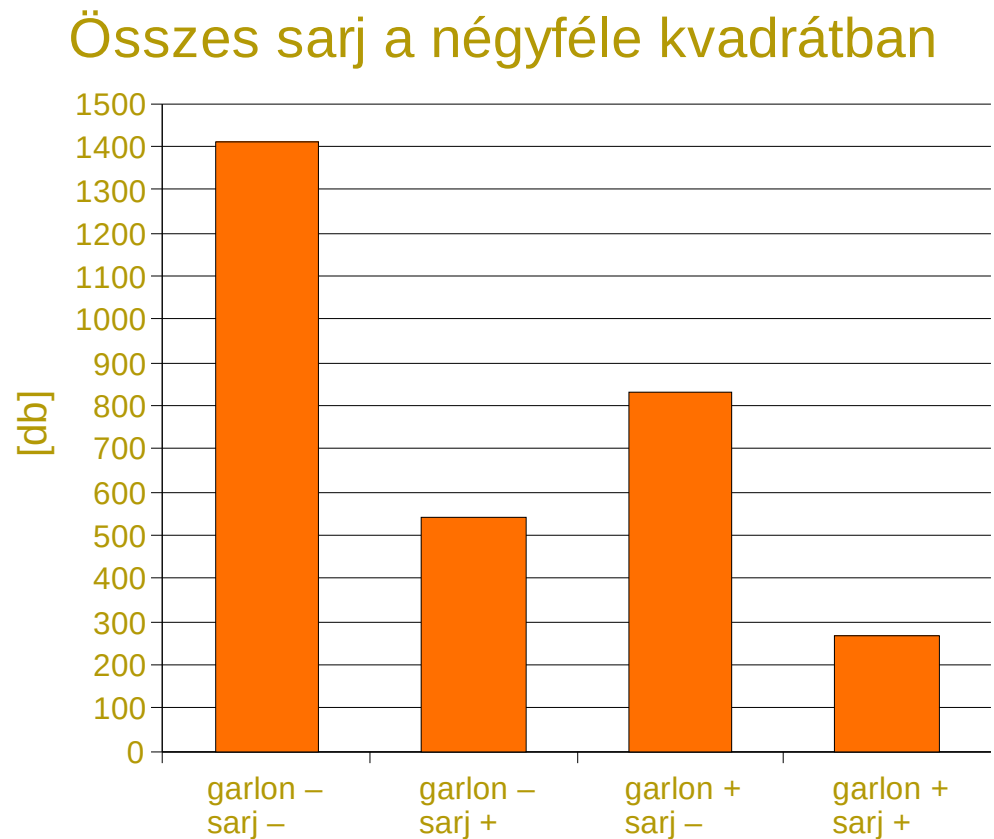
„B”

Agresszív özönnövény fajok
természetvédelmi kezelése a gyakorlatban
Szakmai szeminárium
2013. október 14-15.

Eredmények:

1. Sarjképzés a különböző kezelésű kvadrátokban
2. A hím és női ivarú állományok terjeszkedése között nincs jelentős különbség. A női ivarú egyedek magtermelése nem jelent előnyt és általában vegetatívan, gyökérsarjképzéssel terjed mindkét nemű állomány. A magtermelés vélhetően csak a távolsági fertőzést szolgálja.

Eredmények:

3. A kezelések után megnőtt a növények
fajszáma az A és B területeken:

2003: 18 faj $\Rightarrow$ 2006: 73

A volt bálványos
foltokban megjelenő
fajok zömmel
zavarástűrő,
valamint
nitrogéndúsulást
jelző gyomfajok,
azonban teret
nyernek, a
homokpusztagyep
képviselői is

(pl. *Ranunculus*
illyricus, *Teucrium*
chamaedrys,
Filipendula vulgaris,
Melica
transylvanica, *Veronica*
spicata,
Astragalus excapus,
Verbascum
phoeniceum, stb.)

Résztevők:

- egyetemi hallgatók (speciálkollégium, szakdolgozók és önkéntesek)
- Doszpoly Gábor

Munkánkat segítették:

- Seregélyes Tibor (†) és Csomós Ágnes
- Kalapos Tibor, Udvardy László
- Merkl Ottó, Ronkay László, Soltész Zoltán, Szél Győző, Szita Éva, Szövényi Gergely, Zsebők Sándor
- Duna-Ipoly Nemzeti Park, Csáky Péter, Szénási Valentin

Agresszív özönnövény fajok
természetvédelmi kezelése a gyakorlatban
Szakmai szeminárium
2013. október 14-15.

Térké

Fotók

Image © 2013 DigitalGlobe

Google ea
Általános Szerződési Feltét

HU

20:37
2013.10.

@RTóthM, 2013.